

**Examensarbeten inom trädgårdsingenjörsprogrammet
2008:15**

ISSN 1651 - 8152

**ETT ATTRAKTIVT SNITTBLOMSSORTIMENT FRÅN PERENNER
ODLADE PÅ FRILAND.**

An attractive selection of cut flowers produced from perennials in field.

Foto: Anna Svensson

Av
Anna Svensson
Trädgårdsingenjörsprogrammet
SLU Alnarp
Fakulteten för landskapsplanering, trädgårds- och jordbruksvetenskap

Examensarbeten inom trädgårdsingenjörsprogrammet 2008:XX.

ISSN 1651 - 8152

Ett attraktivt snittblomssortiment från perenner odlade på friland.

An attractive selection of cut flowers produced from perennials in field.

Av

Anna Svensson

10 hp

Examinator: Andrea Kosiba

Handledare: Helena Karlén

Område: Hortikultur
Sveriges Lantbruksuniversitet
Box 103, 230 53 Alnarp

Sammanfattning

Det finns knappt någon snittblomsproduktion i Sverige och den som finns sker i växthus. Många härdiga, vackra trädgårdsperenner som växer här i landet kan användas till snitt. En odling av perenner på friland skulle kunna förse blomsterbutikerna under den säsong som är naturlig. För att få ett maximalt säsongsutnyttjande kan kallväxthus av olika typ användas. Ett attraktivt sortiment som skulle kunna odlas ska spegla det sortimentet som redan används i blomsterbranschen men även innehålla nya sorter. För att få ett begrepp om det finns något intresse för svenskproducerade snittblommor som odlats på friland gjordes en undersökning. Slumpmässigt utvalda florister, belägna i sydvästra till den mellersta delen av Skåne, deltog i en intervju. Resultatet visade att alla av de intervjuade floristerna var mycket positiva till att använda trädgårds perenner i sitt yrke. Flertalet konsumenter efterfrågar snittblommor som blommor under sin naturliga säsong på våren och sommaren. Konsumenterna har också blivit mer medvetna om hur snittblomman produceras och transporteras långa avstånd.

Summery

The production of cut flowers has diminished in Sweden and the remaining growers produce mainly in greenhouses. This situation could be changed if hardy, garden perennials suitable for Swedish conditions were to be used as cut flowers. A grower with suitable equipment as plastic tunnels or houses would be able to provide florists with an attractive assortment of perennials for cutting, during an extended selling period compared with the natural flowering period for these cultivars. This assortment would be based upon imported perennials already used by florists, but would also contain new products. To investigate the demand for locally field grown perennials as cut flowers, an inquiry took place. Ten florists were randomly selected and interviewed . They were all located to an area, 50 km radie, located from the southwest to the middle parts of Scania. The result shows that all the florists in the interview were very positive of using garden perennials in their profession. Several consumers regularly ask for seasonal cut flowers. They are also more aware of how the cut flowers are produced and transported over long distances.

Innehållsförteckning

Inledning.....	4
Bakgrund och syfte.....	4
Avgränsningar.....	4
Metod och material.....	4
Resultat.....	5
Historik.....	5
Snittblommornas tio i topplista.....	6
Snittblomsodling idag.....	6
Perenna växter.....	7
Produktionsförutsättningar.....	8
Sortiment.....	9
Skörd i rätt utvecklingsstadium.....	11
Hållbarhet.....	11
Sammanställning av intervjuer.....	12
Diskussion.....	14
Framtida uppgifter.....	15
Slutsats.....	16
Referenslista.....	17
Internetkällor.....	18
Bilagor.....	20
Bilaga 1.....	20
Attraktivt sortiment till snitt.....	20
Perenner.....	20

Inledning

Bakgrund och syfte

Många av de snittblommor som används i Sverige är odlade i ett annat land. Det finns ett mindre antal växthusföretag som specialiserat sig på snittblomsproduktion, varav ett tiotal är rosodlare (Säll, 2003, Viola nr. 9). I den södra delen av landet finns det inte några snittblomsproducenter. Orsaken är att det är nära till de länder som är ledande inom både produktion och import från tredje land. Svenska blomsterbutiker köper främst sina snittblommor från Holland som i sin tur importerar många växtslag från Kenya och Colombia.

Eftersom vi har så många vackra och användbara trädgårdsperenner här i Sverige så vill jag undersöka varför det inte finns någon snittblomsproduktion från perenner? Att använda kallväxthus eller plasttunnlar är ett bra sätt att förlänga säsongen utan att värma extra, dessa skyddar även mot vind och regn. För att få ett ännu bredare sortiment kan man komplettera med bienner eller tvååriga växter, annueller som är ettåriga och olika sorters lökväxter. Ett attraktivt sortiment ska i första hand bestå utav de snittblommor som de flesta florister använder dagligen. Bland dessa finns brudslöja, riddarsporre och stormhatt. Jag tycker själv att det är en självklarhet att man i första hand använder det som vi själva kan producera här. Både för att gynna vår egen ekonomi men även vår miljö. Jag förstår att växthusproduktion blir mycket dyr och att mängden bränsle som går åt för att producera inte är miljövänligt. Men måste det bli så dyrt? Kan man inte odla på friland och skörda under den säsong som är möjlig?

När det gäller perenner så ska de växa på samma plats för att bli stora och produktiva och ska gödslas regelbundet. Miljöpåverkan blir mindre än att flyga dessa sorter över halva jordklotet under den säsong då vårt klimat tillåter att vi själva producerar dem. Det finns enklare åtgärder som man kan göra för att förlänga säsongen utan att det blir för dyrt och miljöbelastande. Alla snittblommor fungerar inte att odla här eftersom det kräver för mycket arbete och energi. Därför måste en del växter fortsätta att importeras. I mitt examensarbete vill jag ta reda på om det finns ett intresse hos utbildade florister att använda våra svenska perenner i sitt yrke.

Avgränsningar

Jag kommer inte att gå in på växtskydd i odlingen.

Metod och material

Jag har intervjuat nio utbildade florister. Att jag valde just utbildade florister var för att de har en kunskap om vilka sorters växter som används och varför andra är mindre lämpade. Mitt urval av florister var slumpmässigt. Det jag visste var att jag ville ha ett så rättvisande utfall som möjligt och valde därför florister både i staden och i den mindre tätorten. De är alla belägna inom en radie av fem mil med fem stycken i storstäder och resten i tätorter på landsbygden. I den ena änden av radien finns Malmö och i den andra Höör, tätt följda av Lund och Hörby. Mitten av radien blir landsbygden mellan stor och liten, d.v.s. mindre samhällen. Befolkningen i detta område är 475 786 personer (SCB, 2006).

Jag började med att ringa upp de utvalda floristerna och förklarade vad min intervju gick ut på. Därefter bestämde vi en tid för intervju, tre stycken intervjuade jag per telefon. Urvalet var slumpmässigt och därför blev det tre män och resten kvinnor. Åldern var varierande. Jag ställde sju frågor som rör snittblommans kvalitet och krav, sortiment och trender, om möjligheten att använda perenner som är frilandsproducerade i närområdet och inte minst miljön.

Utifrån intervjuerna kommer jag förhoppningsvis att kunna se om det finns ett intresse samt hur lokalt producerade snittblommor på friland kan konkurrera med sitt sortiment, sitt resurssnålare produktionssätt och sin kvalitet.

Resultat

Historik

Tidigare var Sverige självförsörjande när det gällde snittblommor. Under andra världskriget blev det svårt med import och gränsen stängdes 1940, man kunde dock fortfarande sända blommor ut över hela världen (Interflora AB, u.å.). Under 1970 – talet var det en blomstrande snittblomsepok med 182 ha odling 1971 (Nilsson m.fl., 1998). Sedan sjönk odlingen stadigt och landade på 27 ha 1993. När det blev vanligare att transportera med flyg växte importen. Det blev lättare och det gick snabbare att få hem blommorna. Under 1960 – talet bildades Buketten utav Bengt Nygren (Svensson, samtal 2008). Han hade egen odling men han pressade ned priserna så mycket att det blev märkbart för andra odlare. Dessutom centraliserade stora varuhusmärken som ICA och KF inköpen och priserna sjönk ytterligare under 1970 – talet. Ytterligare en aspekt är att flygfrakt med snittblommor blir inte så dyr eftersom man får plats med många blommor i förhållande till vikten. Flygfrakten blir en liten del av värdet per snittblomma. Under det senaste decenniet har blomsterproduktionen flyttat ut från Europa till Afrika och Sydamerika (Blomsterbranschens Riksorganisation, u.å.).

Mycket har hänt de senaste åren på blomstermarknaden (Lambes Blomservice AB, 2008). Köpbeteendet hos konsumenterna har förändrats. De ställer högre krav på kvalitet, hållbarhet och trender. Dessutom handlar de blommor mer impulsivt och använder dem som trivselhöjare i sina hem. Snittblommor är inte längre en exklusiv vara. Vidare har de tydliga årstiderna raderats ut. Idag kan du köpa i stort sett vilken blomma som helst under hela året.

Två olika produktionskedjor kan se ut så här: (Lambes Blomservice AB, 2008).

- Blomsterauktion av färska snittblommor i Holland – mindre än 24 h – Oxie – inom 24 h finns de i Butik.
- Direktimport från Afrika – 24 h – Oxie – inom 24 h finns de i Butik.

En mer specifik kedja finns hos Alverbäcks Blommor AB (Myrsten, 2003, Viola nr. 21). I artikeln kan man läsa att hösttulpaner som ska säljas istället för istulpaner som har sin säljperiod under hösten har en lång väg att transporteras. Lökarna kommer med lastfartyg från Nya Zeeland till Amsterdam i Holland. Därifrån går de med lastbil till Sverige och Alverbäcks. De blommor naturligt här när det är höst eftersom det tror att det är vår. I och med den långa transporten blir priset högt och de ses som en exklusiv snittblomma.

Transportsättet kan se olika ut. Vissa fraktar blommorna stående i vatten (Saba, 2005) medan andra torrfraktar dem (Lambes Blomservice AB, 2008). Vattentransport förlänger hållbarheten. Kylkedjan får aldrig avbrytas då snittblommornas kvalitet äventyras.

Från början av 1950 – talet och 20 år framåt var egen produktion av snittblommor, som t.ex. nejlikor och tulpaner, mycket stor och gav bra förtjänst (Aph Svenska AB, u.å.). Under vintermånaderna hade man egen import av snittblommor från Holland och Italien. I början av 1970 – talet kom oljekrisen och produktionen lades ned. Det var inte längre lönsamt att odla egna snittblommor.

I Sverige, 1981 odlades det snittblommor på 92 ha på friland och antalet odlingsföretag var 267 stycken (Trädgårdsnäringens konkurrenssituation, 1997). Därefter sjönk produktionen konstant fram till 1990 för att gå upp under 1993 och sedan dala igen. 1996 uppgick arealen av snittblomsproduktion på friland till 67 ha och antalet odlingsföretag var 168. Produktionen i växthus var samma år 185 000 m² fördelade på 134 odlingsföretag. Lökväxter dominerades av tulpan med 75 miljoner och 14 miljoner var övriga lökväxter som drevs i växthus.

Från 1996 då det odlades snittblommor för värdet av 33 100 tkr på friland sjönk produktionen ner till 10 000 tkr 2001 för att helt upphöra 2002 (Persson m.fl.,2006). Även snittblomsproduktion i växthus sjönk stadigt och var nere på 12 800 tkr 2005 (Tabell 1). Däremot ökade produktionen av lökblommor till snitt från 218 000 tkr 2001 till 279 800 tkr 2005 (Tabell 2).

Tabell 1. Snittblommor i växthus 2005

Produkt	Värdevolum tkr	Styckpris kr/st	Kvantitet 1000 st
Rosor	9 800	3,20	3 100
Krysantemum	1 600	5,00	300
Alstroemeria	800	4,90	200
Övriga snittblommor	600	2,50	200
Summa snittblommor	12 800	3,40	3 800

Tabell 2. Lökblommor/snitt i växthus 2005

Produkt	Värdevolum tkr	Styckpris kr/st	Kvantitet 1000 st
Tulpaner	275 500	2,40	114 400
Narcisser	2 300	2,90	800
Övriga lökblommor	2 000	3,20	600
Summa lökblommor	279 800	2,40	115 800

Snittblommornas tio i topplista

En sammanställning av sålda sorter under 2007 på holländska auktioner.

1. Rosor, stora
2. Tulpaner
3. Krysantemum, Spray
4. Rosor, små
5. Gerbera, mini
6. Alstroemeria
7. Gerbera, stor
8. Hypericum
9. Brudslöja
10. Orientaliska liljor

Källa: Flora Culture International, 2008.

Snittblomsodling idag

Värmekrävande växtslag som t.ex. rosor produceras utanför Europa. För Europas del är det ofta Afrika som är närmast. Det finns många länder i Afrika som har snittblomsproduktion (Aph Svenska AB, u.å.). Ett av dem är Kenya. Andra länder som producerar är Israel, Italien och Frankrike. Från Afrika kommer snittblommorna med fraktflyg till Frankfurt. De lastas om och flygs till Holland. Där hamnar de på olika auktioner och går vidare till Sverige med lastbil. Dessa snittperenner som används för odling är förädlade för att få både bättre hållbarhet men även färg. Vidare ska de också vara produktiva och ge bra skördar.

Kenya

2003 var 50 000 människor sysselsatta i snittblomsproduktion i Kenyas drygt 120 blomsterfarmer (Larsson, 2003, Viola nr. 21). Det fanns bara några få olika uppförandekoder med krav på arbetsmiljö och mindre miljöförstöring men kontrollerna missköttes. Detta ledde till att vissa arbetare hade usla arbetsförhållanden med bristfällig utbildning på

bekämpningsmedel och skyddsutrustningen var gammal. Men det fanns också farmer där allting fungerade bra med noggranna regler som följdes.

För att få bra arbetsförhållanden och mindre miljöpåverkan bildades en gemensam uppförandekod, den internationella rättvisemärkningen, FFP, som står för Fair Flowers and Plants. Hit vill man att alla farmer ansluter sig. Fackföreningar, blomsterindustrin och de enskilda organisationerna står bakom den.

Kenya är ett land som lämpar sig väl till snittblomsodling på grund av sitt speciella klimat (Kenya Flower Council, 2008). Det är framför allt rosor som odlas och det sker i växthus av enklare modell. Landet ligger vid ekvatorn men har stora höjdskillnader. Detta gör att landet har både varmt kustnära klimat och svalt höglandsklimat. I det tempererade området på höjder över 1500 m ligger dagstemperaturen på mellan + 22°C - 30°C varmt och nattetemperaturen på + 6°C - 12°C varmt. Det finns två distinkta regnperioder en från mars till juni och en under september till oktober. Ändå är antalet regndagar bara mellan 60 och 80 dagar om året vilket medför att solinstrålningen är perfekt under den största delen av året. Detta gör att det är idealiskt att odla snittblommor av god kvalitet året om.

Sverige

I Sverige finns i stort sett inga snittblomsproducenter som odlar på friland. Snittblommor på friland förekommer oftast som komplement till annan trädgårdsproduktion (Brasch, 1992). Förutsättningarna för snittblomsterodling på friland är osäkra med olika väderomslag vilket gör att resultatet blir ojämnt. Därför förekommer troligen enbart små kvantiteter och endast för lokal marknad.

Däremot finns det några som odlar snittblommor i växthus. Främst är det tulpaner och rosor. Järna Rosodling AB ligger strax söder om Södertälje (Holmlund, 2004, Trädgårdsnytt nr. 18). Det är Jan – Erik Jonsson som driver företaget tillsammans med sin familj. De har producerat snittrosor i växthus ända sedan 1911. Nyligen har de expanderat och har en odlingsyta på 9 000 m². I 20 års tid har de odlat på stenullsmattor, vilket fungerar bra. Samma planta används i 2 – 3 år och sticklingsförökningen sköter de själv. De flesta sorter används i 4 – 5 år och byts sedan ut till någon ny.

Perenna växter

Perenner är fleråriga örtartade växter som vissnar ned på vintern och börjar växa igen på våren (Bengtsson, 1997). De flesta har sitt ursprung i Nordamerika, Europa och Asien. Beroende på var någonstans man bor i världen skiljer sig sortimentet för perenner åt. Det är inte alla som är lämpliga att odla och producera snittblommor på här i Sverige. För det första måste sorterna vara härdiga, dvs. kunna övervintra utan att få frostsador. Sedan ska de hinna utvecklas och blomma innan hösten och vintern kommer.

Vid odling av perenner är det oerhört viktigt att känna till vilka sorter som är produktiva under en lång period eller under bara ett par år. De sorter som är kortlivade når snabbt sitt bästa flor medan långlivade sorter måste få växa till sig under flera år innan de ger full produktion.

De flesta perennerna är härdiga i hela landet beroende på att de övervintrar med knopparna nära eller under markytan. På detta sätt är de mindre utsatta för vinterklimatet. En del perenner måste vernaliseras dvs. genomgå en kylperiod i ett visst antal veckor för att kunna bilda knopp (Moe, 1998, Gartneryrket nr. 2). Detta sker ofta efter att växten har haft en ungdomsfas då den har anlagt blad eller bladrosett. Dessutom måste alla perenner genomgå en kylperiod för blominduktion (Røneid – Hansen, 1996, Gartneryrket nr. 11). Varm temperatur är viktigt i slutet av kulturen när det är dags för knoppen att slå ut. Många sommarblommande perenner blommar snabbare vid lång dag (Armitage, 1996, Growers Talks).

Perenner är intressanta i snittblomsproduktion (Strømme m.fl., 1988). De kan odlas vid låga temperaturer och klassas som energisnåla kulturer. Det är svårt att säga vad som är det optimala förhållandet för en perenns tillväxt och utveckling. Det som är känt är att det krävs en kylperiod för att bryta vilan och få igång streckningstillväxt och blomning. Detta är också beroende av temperatur och ljusintensitet.

Perenner är i första hand frilandskulturer. Då det är en stor varians på blomningstid och blomningsperiod mellan olika sorters växtslag så är det möjligt att få en kontinuerlig produktion under hela säsongen.

Vissa arter blommar bara när dagarna är korta och andra när de är långa (Trygg, 2001). Men det är inte bara dagslängden utan även ljusmängden som styr när blomman ska slå ut.

För att förlänga produktionen och få ett maximalt säsongutnyttjande utan att kostnaden blir för hög, är ett bra sätt att använda plasttunnlar över odlingen på våren (Strømme m.fl., 1988). Detta medför en tidigareläggning av blomningen med mellan två och fyra veckor. Ett annat sätt är att plantera ut i kalla plastväxthus under hösten. Denna behandling medför ännu tidigare blomning. Dessutom kan man ofta ta en andra skörd av t.ex. riddarsporre. Vid bruk av kallväxthus i samband med frilandsproduktion vill man uppnå en kontinuerlig produktion från april/maj till oktober/november. Används inte plastväxthus eller liknande förkortas skördetiden.

Produktionsförutsättningar

Odlaren lägger grunden för snittblommans hållbarhet (Trygg, 2001). Låg odlingstemperatur och hög ljusintensitet ger högt näringsinnehåll.

Klimatet kan vara nyckfullt med slagregn mitt i sommaren och då krävs att man använder något slags skydd. Man planterar perennerna i långa rader på bäddar. Eftersom blommornas stjälkar ska bli långa krävs att det finns uppbindningsnät av något slag för att förhindra att blommorna knäcks. Om det är varmt och torrt länge går det att bevattna och man är inte lika utsatt.

Markförhållanden

Jordens struktur, sammansättning av mineraler och näring utgör tillsammans grunden för all odling på friland (Hansen, 1982). Väldränerad jord är viktigt eftersom skador till följd av vattensjuk jord som syrebrist, dålig utveckling och sämre övervintringsförmåga ger en klart sämre skörd.

En viktig del i odlingen är tillgången till näring (Hansen, 1982). Man ska grundgödsla innan plantering och sedan föra till en viss mängd av gödsel på våren de efterkommande åren. Gödslingen ska ske så tidigt som möjligt så att växterna hinner tillgodogöra sig näringsämnen. Ett alternativ är att höstgödsla med en del av givan. Då tas näringen upp och lagras i knopparna. Dock hämmar kall jord upptaget av näring (Armitage, 1996, Growers Talks).

Bevattning

Genom att använda bevattning i form av droppbevattning som ligger nedgrävd kan man tillsätta gödning med jämna intervaller (WaterBoys AB, 2008). Fördelarna med droppbevattning är att den är snål, bevattnar enbart rotzonen och det går att tillföra näring via den. Blommorna får inga vattenskador eller kalkfläckar till följd av bevattningsspridare och risken för att de knäcks utav vattnets tyngd minimeras.

Snittväxter som odlas på friland kan odlas på bäddar i rader (Nyman, 1994). Innan plantering är det mycket viktigt att man har fått bort allt flerårigt rotagräs från jorden (Hansen, 1982). Det kan vara t.ex. kvickrot, finns det en liten rot kvar kan den växa och föröka sig, det blir förödande när odlingen är anlagd med bäddar som är täckta med plast. För

att hålla fröogräs under kontroll kan man med fördel täcka jorden med svart plast för att underlätta ogräsrensningen. Det räcker då att rensa i planthålen. Växterna ska planteras tätt eftersom man då får långa stjälkar på snittblommorna och färre sidoskott (Nyman, 1994).

Ljushänsyn, temperaturen och gödslingen inverkar på assimilationen och således på mängden kolhydrater som lagras i växten. Snittväxter med kraftig stjälk som innehåller rikligt med kolhydrater har också den bästa vashållbarheten (Nyman, 1994).

Det är viktigt att gödsling och vattentillförsel är kontinuerlig och konstant ända fram till skörd eftersom för stora svängningar leder till att blommorna snabbt åldras. Man ska vara sparsam med kvävegödsling då det ger dålig vashållbarhet (Nyman, 1994).

Klimat i Skåne

Då min undersökning av produktion av perenner till snitt på friland gäller Skåne så är det också dess klimat som jag skriver lite om. Skåne är det i genomsnitt varmaste landskapet i hela Sverige (Vedin, SMHI, 2003/2008). När det gäller vegetationsperiodens längd, som är det genomsnittliga antalet dygn med medeltemperatur över + 5°C i perioden 1961 – 1990, så har Skåne mellan 200 – 220 dygn (SMHI, 2007). Det vill säga att Skånes vegetationsperiod sträcker sig över drygt 200 dygn. Det är den period som växterna växer.

Den genomsnittliga årsnederbörden är minst 500 mm vid Falsterbo och Åhus med den är dubbelt så mycket uppe på Hallandsåsen.

Medeltemperaturen i Skåne ligger i januari på omkring 0° till - 2° C och i juli varierar den mellan + 15° till + 17° C.

Förökning

Förökning av perenner görs på enklaste sätt genom att dela plantorna när de är tillräckligt stora (Hansen, 1982). Detta fungerar bra när det handlar om förnyring i en redan etablerad odling. Höstblommade växter delas på våren och vårblostande under hösten.

Vid en nyanläggning av perennodling på friland finns det idag färdiga pluggplantor att köpa, både med perenner och annueller.

Sortiment

Ett attraktivt sortiment (Tabell 3) ska innehålla såväl de välkända snittblommorna som några nykomlingar. De ska spegla årtiderna samtidigt som de ska vara exklusiva och av god kvalitet. Det sortimentet som ska erbjudas kommer inte att vara så förädlad som snittblommorna är idag. Till utseendet kan vissa snittblommor tas som orealistiska både till storlek och färg. Det används medel som förstärker blommornas färg. Det attraktiva sortimentet kommer att se mer vilt ut. Blommorna kommer att vara något mindre men istället fler. I blomsterbutiker finns det riddarsporre, iris, lövkoja, lejongap och krysantemum, alla mycket välkända svenska trädgårdsblommor. En del är annueller, andra bienner och alla är de lika välanvända i snittbuketten. Dock är det inte specificerat vilka sorters växtslag som är bienner i tabellen nedan. Bilder till sortimentet i Tabell 3 är samlade i Bilaga 1.

Tabell 3. Ett attraktivt sortiment som är baserat på de sorter som floristhandeln använder sig av kan se ut så här.

Latinskt namn	Svenskt namn	Blomningstid	Vaslivslängd
<i>Perenner</i>			<i>Dagar</i>
<i>Aconitum</i>	trädgårdsstormhatt	juli - augusti	6 - 10
<i>Delphinium</i>	Belladonna-gr. praktriddarsporre	juni – juli	10
<i>Echinops bannaticus</i>	blå bolltistel	juli – september	14 - 21
<i>Gypsophila paniculata</i>	brudslöja	juli – september	7
<i>Hemerocallis</i>	daglilja	juni – augusti	

<i>Iris sibirica</i>	strandiris	juni – juli	3 - 6
<i>Iris barbata</i>	trädgårdsiris	juni	
<i>Leucanthemum vulgare</i>	jätteprästkraige	juni – juli	7 - 14
<i>Paeonia lactifolia</i>	luktpion	juni – juli	7
<i>Scabiosa caucasica</i>	höstvädd	juli – oktober	3 -6
<i>Tanacetum coccineum</i>	rosenkraige	juni - juli	6 - 10
<i>Thalictrum delavayi</i>	violruta	juli - augusti	

Källa: Månsson,1980, Blåvarg m.fl. ,2001, froer.nu, Trygg, 2001.

Annuelier

<i>Anthrinnium majus</i>	lejongap	juli – augusti	7
<i>Callistephus</i>	sommaraster	tidig – sen	10
<i>Carthamus tinctorius</i>	safflor	juli – augusti	7 - 10
<i>Centaurea cyanus</i>	blåklint	juni	7 - 10
<i>Delphinium ambiguum</i>	romersk riddarsporre	juli – september	6 - 10
<i>Delphinium elatum</i>	trädgårdsdriddarsporre	juli – september	6 - 10
<i>Helianthus annuus</i>	solros	juli – september	6 - 10
<i>Helichrysum bracteatum</i>	jätteeternell	juli – september	5
<i>Lavatera trimestris</i>	sommarmalva	juli – september	14
<i>Leucanthemum vulgare</i>	jätteprästkraige	maj – juni →	7 - 14
<i>Limonium sinuatum</i>	blårisp	augusti – september	12 - 16
<i>Linum usitatissimum</i>	spånadslin	juli	7 - 21
<i>Matthiola incana</i>	lövkoja	juni – augusti	3 - 6
<i>Rudbeckia hirta</i>			
var. <i>Pulcherrima</i>	sommarrudbeckia	augusti – september	12 - 15
<i>Scabiosa atropurpurea</i>	praktvädd	juli →	7
<i>Zinnia elegans</i>	zinnia	juli – september	7

Källa: Ekström, Svalöf Weibull AB, 2008, froer.nu, Trygg, 2001.

Snittgrönt

<i>Amaranthus cruentus</i>	blodamarant	juli – augusti	7 - 15
<i>Bupleurum rotundifolium</i>	harört	augusti	14
<i>Eucalyptus gunnii</i>	silvereukalyptus		
<i>Molucella laevis</i>	irlandsklockor	augusti →	12 - 18
<i>Nigella damascena</i>	jungfrun i det gröna	maj – september	7 - 14
<i>Pennisetum setaceum</i>	fjäderborstgräs		7 - 21
<i>Pennisetum villosum</i>	dunborstgräs		7 - 21

Källa: Ekström, Svalöf Weibull AB, 2008, froer.nu, Trygg, 2001.

Lök- och knölväxter

<i>Anemone coronaria</i>	bukettanemon	juli - augusti	3 - 5
<i>Dahlia x hortensis</i>	dahlia	juli – oktober	3 - 6
<i>Freesia x hybrida</i>	freesia	juni –september	7 - 14
<i>Gladiolus x hortulanus</i>	gladiol	juli – september	6 - 10
<i>Lilium</i>	liljor	juli – augusti	7 - 14

Källa: Blåvarg m.fl. ,2001, Weibull Trädgård AB, 2007, froer.nu, Trygg, 2001.

Skörd i rätt utvecklingsstadium

Det är viktigt att växterna skördas i rätt utvecklingsstadium (Nyman, 1994). Mjukstjälkade blommor skördas och säljs knoppiga medan hårdstjälkade ska ha slagit ut litegrann (Trygg, 2001). Detta är en avgörande faktor för att få en så lång hållbarhet hos kunden som möjligt. Det finns dock genetiska faktorer som gör att en del snittblommor har kort hållbarhet. En sådan faktor kan vara hur snabbt en växt förökar sig. Till exempel påskliljor, förökar sig snabbt och har därmed en kortare hållbarhet (Nyman, 1994).

Temperaturen ska helst ligga under 15°C för att inte stressa blomman dessutom är stjälken mer saftspänd. När det är tid för skörd gör man ett snett snitt med en vass kniv en bit ovanför marken. Skär man för nära marken där basen är förvedad försämras vattenupptaget.

För att undvika att snittblommorna utsätts för etylengas i onödan så rensas de nedersta och därmed de äldsta bladen bort. Stjälkarna sköljs av innan de sätts i rent vatten.

Efter skörd förvaras snittblommorna antingen stående i vatten eller torrt i kyl. Vid våtförvaring ska kylens luftfuktighet ligga runt 80 – 90 % relativfuktighet, RH, och temperaturen ska ligga på mellan + 4 - 8°C. Hållbarhetsmedel bestående av socker och bakteriedödande medel ska blandas i vattnet. Fördelarna med våtförvaring är att det passar alla växter. Nackdelen är att man måste tillsätta hållbarhetsmedel. Förhållandena vid torrförvaring skiljer sig. Blommorna skördas knoppigare och de får inte stå i vatten innan. Luftfuktigheten ska vara lägre än 80 % RH och temperaturen mellan + 1 – 4°C. Fördelen vid denna behandling är att man inte behöver ta bort så många blad och man tillsätter inget hållbarhetsmedel. Nackdelen är att det är endast blommor av bästa kvalitet som klarar av denna behandling. För att få en bra snittblomma i slutet av kedjan är det viktigt att förvaringssättet är likadant i alla distributionsled (Nyman, 1994).

Hållbarhet

Snittblomman är en avskuren växt del och måste sättas i vatten direkt efter skörd (Trygg, 2001). För blomman är det inte ett naturligt förhållande men trots det kan den tillgodogöra sig vattnet och bli spänd och fräsch. Hur länge den kommer att hålla i vas är däremot beroende av hur den blivit odlad, under vilka förhållanden den har vuxit upp och hur mycket reservnäring den har hunnit lagra. En snittblomma som blir satt i vatten utnyttjar nästan ingen fotosyntes men andningen fortgår. Den ska då klara sig på de kolhydrater som har bildats före avskärningen och som har lagrats i stjälk och blad. Med ett gynnsamt odlingsklimat får snittblomman ett stort reservlager av näring. Den har då stora möjligheter att få en lång vashållbarhet.

När vi skär av en snittblomma börjar den genast att läka skadan på snittytan. Detta gör att när den sätts i vatten har det bildats en tunn hinna som förhindrar den från att ta upp vatten. Därför måste man alltid göra ett nytt snitt innan den sätts i vatten. En vass kniv ska användas så att inte stjälken trycks ihop vilket medför att kärldrören förstörs. Det är i kärldrörens transporten av vatten och näring sker (Trygg, 2001).

Mikroorganismer som t.ex. bakterier finns alltid i vatten och ansamlas vid snittytor. Här täpper de till blommornas kärldrör. Därför är det viktigt att byta vatten varje dag och samtidigt göra nya snittytor. För att förse blomman med näring kan man använda vanligt socker i vattnet. Nackdelen är att även mikroorganismerna tycker om socker och växer till antalet vilket leder till ännu snabbare igentäppning. Ättikssprit är bakteriedödande och kan blandas i vattnet. Den gör också vattnet surare vilket missgynnar mikroorganismerna. Ju hårdare stjälk blomman har desto mer socker kräver den. Blommor med mjuk stjälk ska ha mindre näring. Med en kombination av socker och ättikssprit kan man minska användandet av hållbarhetsmedel som dessutom innehåller bl.a. tillväxthämmande- och färgbevarandemedel (Trygg, 2001).

Vattentemperaturen hjälper snittblomman att komma igång med vattenupptagningen (Blåvarg m.fl.,2001). Vidare berättas att vattenupptagningen är beroende av stjälkens hårdhet. Kallt vatten används till blommor med mjuka stjälkar som t.ex. tulpaner, anemoner och kallar. Snittblommor med hårda stjälkar som t.ex. rosor och lövkojor mår bäst i varmt vatten. Ljummet vatten används till blommor med medelhårda stjälkar och till blandbuketter med både mjuka, medelhårda och hårda stjälkar. Består buketten till största delen av rosor används varmt vatten.

Snittblommor får inte utsättas för drag då det påskyndar blommornas respiration. Det leder till ökad avdunstning och förkortar hållbarhetstiden. En annan viktig faktor är etylengas som har stor inverkan på snittblommans hållbarhet. Vissnande blommor ska tas bort eftersom de utsöndrar etylengas som får blommor att åldras betydligt fortare. Frukter utsöndrar etylengas och ska därför inte förvaras tillsammans med blommor. Särskilt känsliga för etylengas är nejlikor, lejongap, riddarsporre och luktärter (Blåvarg m.fl.,2001).

Utbud av miljösnålare sortiment idag

I Sverige finns det en del humanare och mer miljövänligt producerade snittblommor att köpa. Under namnet Rättvisemärkt finns bara rosor (Rättvisemärkt, 2007). Dessa blommor är producerade på blomsterfarmer i Afrika, Indien, Ecuador och Columbia. De certifieras och följer riktlinjer som styr hantering av kemikalier och hälsoaspekter för personalen i produktionen till följd av dessa. Det finns också regler för långsiktiga handelsrelationer och angivelser för kontraktspris. En premie på 12 % av försäljningen kommer kontraktsodlarna till godo vilket används till social och ekonomisk utveckling i lokalsamhället.

Fair Flowers Fair Plants eller FFP (Fairflowersfairplants, u.å.). Är ett relativt nytt koncept som erbjuder snittblommor som har producerats under kontrollerade former. Miljöcertifiering och sociala krav ingår. En märkning av produkter med särskilda nummer gör att spårbarheten är fullständig. Detta är viktigt för handeln då det går att spåra produkten hela vägen tillbaka till produktionsplatsen.

Sammanställning av intervjuer

Följande frågor användes under intervjuerna med yrkesfloristerna:

1. Hur stor betydelse har det att snittblommorna faktiskt blommar naturligt i trädgården samtidigt?
2. Produkten, hur bedömer Ni vilka sorters snittblommor som går? Är det olika sorter under olika perioder? Säsong, högtid etc.
3. Vilka krav finns på snittblommans kvalitet. Hur ska stjälken vara, vilken längd ska den ha?
4. Hur ser sortimentet ut för utfyllnadsmaterial, binderi? Strå, ormbunkar och vackra blad.
5. Hur ofta kommer leveranser, vilken är leveranstiden och varifrån kommer de?
6. Miljön är viktig och ett omtalat ämne idag. Hur ser Ni på möjligheten att köpa svenska perenner och annueller till snittblommor under vår, sommar och höst?

7. Att producenten även kan bidra med pynteris, frökapslar och små dekorationsfrukter under höst och vinter till arrangemang/buketter och på detta vis få ett bredare sortiment.

Inledande fråga: Hur stor betydelse har det att snittblommorna faktiskt blommar naturligt i trädgården samtidigt som de finns att köpa i snittbuketten? Här svarade mer än hälften av intervjupersonerna att de tyckte att kunden efterfrågade det som blommar naturligt under sommaren. Det var lite svårare i de mindre samhällena på landsbygden där de flesta bor närmre naturen och många har tillgång till en trädgård. Vidare så trodde de inte att svenskproducerade perenner till snitt skulle påverka försäljningen negativt. Bara två stycken trodde att det skulle vara svårsålt.

På nästa fråga nummer två: Produkten, hur bedömer Ni vilka sorters snittblommor som går? Är det olika sorter under olika perioder t.ex. säsong, högtid etc? På denna fråga sade sju av nio att sortimentet var säsongsbundet vilket innebär att det endast säljs tulpaner under perioden januari till mars. Tre personer hade alltid ett grundsortiment bestående av rosor, liljor, gerbera, nejlikor, krysantemum och brudslöja. Utav dessa tre var två stycken män.

Den tredje frågan löd: Vilka krav finns på snittblommans kvalitet. Hur ska stjälken vara, vilken längd ska den ha? På hur snittblommans längd skulle vara svarade tre att de ville ha så långa stjälkar som möjligt och tre att längden var mindre viktig utan att de istället skulle vara kraftiga, vattendruckna och stabila. Vidare skulle blomman vara fin och inte ha några fläckar eller andra skador. Av de tre som ville ha långa stjälkar var en florists anledning att det krävdes långa stjälkar till gravsmyckning. Tre stycken svarade att det var priset som styrde kvaliteten och längden på snittblomman. Av dessa tre var två yngre tjejer under 30 år. Att det var priset som styrde längden på snittblomman innebar att det utbudet av snittblommor som de hade i sin butik bestämdes av hur mycket respektive blomma kostade. Var de längsta rosorna för dyra så fick de bli kortare.

Fråga nummer fyra handlade om hur sortimentet för snittgrönt såg ut. Två personer ansåg att det fanns ett stort utbud att välja på av både gräs och flera olika sorters eukalyptus. Fem personer sade att de följde säsongerna varav fyra var kvinnor i staden. Två personer sade att de hade samma sorter under hela året, bägge fanns i mindre samhällen på landsbygden.

En viktig fråga var nummer fem: Hur ofta kommer leveranser, vilken är leveranstiden? Varifrån kommer dem? Tre florister fick leveranser tre gånger i veckan. Två florister fick leverans en gång i veckan. Två andra florister fick leveranser sex dagar i veckan. Ytterligare två hämtade själv sina snittblommor i Blomsterhallarna i Oxie eller Köpenhamn. Förutom leveranser så var det tre stycken som plockade strå, murgröna, blåklockor etc. själv eller använde lokala producenter under sommaren. Sex personer fick leveranser direkt från Holland, fem personer fick leveranser från Blomsterhallarna i Oxie eller Malmö. Från Köpenhamn fick två personer leveranser och slutligen så fick en person leverans från Landins blommor AB i S:a Sandby. Totalt blev det 27 leveranser i veckan (Tabell 4). Tabellen visar endast antalet leveranser och inte vilket distributionsled. Alla 27 leveranser kommer ursprungligen från Holland. De 12 leveranserna av blommor som kommer direkt från Holland hoppar över grossistledet. Några av respondenterna fick den största leveransen i början av veckan, måndag eller tisdag, för att snittblommorna skulle hinna slå ut till helgen.

Tabell 4. Nedan visas varifrån leveranserna sker och hur många leveranser som kommer till de nio blomsterbutikerna varje vecka.

Holland, direkt	12
Blomsterhallarna i Oxie/Malmö	11
Köpenhamn, hämtar själv	2

Den sjätte frågan var: Miljön är viktig och ett omtalat ämne idag. Hur ser Ni på möjligheten att köpa svenska perenner och annueller till snittblommor under vår, sommar och höst? Alla nio personerna var positiva och skulle ha köpt sina snittblommor där. I alla fall de snittblommor som redan finns i sortimentet idag som riddarsporre, lövkoja, brudslöja och lejongap. Fyra av personerna var rädda att priset skulle bli för högt och då blev det billigare med import. Ytterligare fyra andra tyckte det var positivt för kvaliteten, hållbarheten, miljön och att det var lokalt producerat. Bara en person trodde att kunderna inte ville ha svenska perenner till snitt och att därmed efterfrågan skulle vara dålig. Hennes förklaring var att ingen vill ha det som växer i sin egen trädgård i en påkostad snittblomsbukett.

Den sjunde och sista frågan var knuten till den föregående och gällde att en snittblomsproducent även bidrog med snittgrönt, frökapslar och liknande och om det skulle vara ett bra koncept. Alla respondenterna tyckte att det var en bra kombination och ett helhetskoncept att kunna erbjuda både snittblommor, snittgrönt, frökapslar och liknade. Det skulle bli både färre leveranser och beställningar.

I flera av intervjuerna nämndes att fler och fler kunder frågar efter miljövänligare snittblommor. Konsumenterna får större insikt i hur det fungerar att producera en snittblomma och vet att de reser lång väg innan de når slutbutiken.

Diskussion

Upphörandet av snittblomsodling både på friland och i växthus berodde troligen på att oljepriset steg kraftigt under 1970 – och 80 – talet till följd av att många växthusodlare fick lägga ned. Men detta påverkade inte frilandsodlingen utan här var det andra faktorer som styrde. Vissa odlare pressade ned priserna så mycket att det blev märkbart för andra odlare. Dessutom centraliserade stora varuhusmärken som ICA och KF inköpen och priserna sjönk ytterligare. En annan aspekt är att flygfrakt med snittblommor blir inte så dyr eftersom man får plats med många blommor i förhållande till vikten. Flygfrakten blir en liten del av värdet per snittblomma.

Fackhandeln, det vill säga de som köper snittblommorna till sin verksamhet, var mycket positiva till svenska perenner till snitt. Det man måste tänka på är att mitt på sommaren är efterfrågan på snittblommor lägre. Det är sommarbuketter som går under denna period. Med sommarbuketter menas t.ex. blåklint, prästkrage, solros och borstnejlikor. Många plockar själv blommor i naturen och i trädgården. Som present till värdinnan när man går bort ger man eventuellt hellre en krukväxt till altanen än en bukett med riddarsporre, rosor och lejongap. Det som talade emot svenska perenner till snitt var priset. Flera florister skulle inte köpa om det var ett högt pris. Därför var det viktigt att förklara för dem att det handlade om frilandsproduktion med säsongsförlängning med hjälp av plasttunnlar eller plasttält vilket skulle hålla nere priserna.

Hur sortimentet valdes hos de nio blomsterbutikerna var lite olika. De tre männen hade alltid ett grundsortiment bestående utav rosor, nejlikor, gerbera, liljor, krysantemum och brudslöja. Därefter togs det in säsongsväxter som fyllde upp. De bestod i tulpaner på tidig vår, amaryllis till jul och syrener, lövkoja och blåklint till skolavslutning. En av de tre männen valde snittblommor efter vilka färger som går, det är säsongsbundet. Nu när det blir ljusare, på våren, är det ljusa pasteller som går bäst. Snittgrönt följer också säsongen med blåbärsris och kvistar på våren. Här visade det sig också att flertalet gav sig ut och plockade gräs, murgröna, bergeniablod och till och med blåklockor för att fylla ut buketterna med.

Antalet leveranser under en vecka var 27 stycken till nio butiker. Snittblommorna kommer ofta ända från Afrika och leveranser till Holland sker hela tiden för att kunna

tillgodose marknaden. Med en lokal produktion skulle leveranserna inte behövas så ofta och transportsträckorna bli kortare. Jag tycker inte att snittblommorna ska ha så dålig kvalitet att man måste få hem leveranser med nya, fräscha snittblommor varje dag. Kanske skulle det räcka med två gånger i veckan. Det som gör att svenskproducerade snittblommor från perenner på friland är så mycket bättre än vad som erbjuds på marknaden idag är att blommorna är dagsfärska. De skördas tidigt på morgonen och levereras samma dag. I första hand är det leveranser till regionen Skåne. Det blir korta leveranser men eftersom blommorna är nyskördade har de också en bättre hållbarhet som gör att man inte behöver ha så många leveranser per vecka. Det som kan tala emot att ha en sådan odling just i Skåne regionen är att här finns mängder med blomstergrossister som erbjuder låga priser på importerat snittblomsmaterial. Samtidigt finns det en stor population och därmed många konsumenter. Om dessa börjar ställa krav på snittblomssortimentet så måste någon ta tag i det. Det hade varit intressant att se hur mycket snittblommor som konsumeras i Skåne för att se om det är en stor marknad. Tyvärr har jag bara kunnat hitta siffror från hela Sverige och i dem inkluderas alla snittblommor, krukväxter och utplanteringsväxter så de gick inte att använda. Flertalet av floristerna som intervjuades sade att fler kunder frågar efter ekologiska eller rättvisemärkta snittblommor. Det är även kunden som hjälper till att styra vad som ska säljas på marknaden. Kräver kunden att det är svenska snittblommor så måste vi producera sådana och då är friland ett alternativ.

Svaren från floristerna visade tydligt att det är priset och färgen som är viktigare för produkten än stjälkens längd. För en potentiell odlare betyder detta att det går att odla växtslag som är lägre och därmed mindre känsliga för vind och risken att lägga sig. Dessa snittblommor kan användas till de korta och mer kompakta buketterna. Att odla snittblommor på friland är ingen monokultur. Med detta menar jag att det finns många olika sätt att göra odlingen varierande. Beroende på vilken sort man använder kan blomningstiden regleras. Dessutom kan man plantera vid olika tidpunkter för att få en längre blomningsperiod. Planterar man små mängder åt gången kan man få skörd varje vecka. Ett annat sätt att få en ny omgång snittblommor är att klippa ned växten efter den första blomningen och skörden. Det gäller speciellt tidigblommade perenner. Vid en sådan här odling måste man anlägga lähäckar som skydd mot vinden. Man kan då tänka sig att det är olika växtslag på dessa buskar så att man även kan bidra med både drivkvistar och ris. Man kan också odla små dekorationspumpor och samla in fina frökapslar. Till hösten och vintern kan man plocka mossa. Detta gör att man även får försäljning på hösten och tidig vår.

Jag valde att intervjua tio olika utbildade florister tyvärr har jag inte fått in de tionde svaren. De ville gärna ställa upp intervjun men kunde inte boka en tid då de hade mycket svårt att avgöra när de hade tid. Jag skickade frågorna och bifogade sortimentet som jag hade plockat ihop tillsammans med utförliga instruktioner via mail som dom ville. Men trots detta och efter upprepade kontakter så har jag inte lyckats få svar. Detta ger en felkälla.

Framtida uppgifter

För att få ett ännu bättre grepp om snittblomsproduktion skulle man kontrollera vad odlarna tycker om ämnet. Varför odlar så få snittblommor i Sverige? Det hade nog inte varit så fel att undersöka om hur odlarna hade ställt sig i den här frågan. För varför skulle det vara mycket dyrare och mer arbetskrävande än en snittblomsodling i växthus? Det skulle varit intressant att höra deras åsikter i ämnet.

Med det skiftande klimatet som går mot varmare medeltemperaturer så börjar vårt klimat i södra Sverige likna det som finns i södra England och i Holland. Detta gör att vi kan börja odla fler sorter här hos oss. Vi ska kanske titta på hur deras produktion ser ut, vilka traditioner har de?

Slutsats

I intervjuerna fick jag svar på den viktigaste frågan, nämligen om floristerna skulle köpa in svenska perenner till sitt snittblomssortiment, och det skulle alla nio ha gjort. Detta är positivt för de svenska odlarna. Det har varit svårt att hitta information men det finns mycket skrivet om perenner och snittblommor på tyska. Mycket av den litteratur som jag har läst är mer än tjugo år gammal. Jag har sökt mycket med Googles sökmotor och hittat ganska mycket relevant information som t.ex. statistik och regler. Jag har också använt sökbasen CAB Abstract, Web of knowledge utan att finna något av intresse. Jag sökte på ord som; cut flowers, vasselife, production etc. De som är ledande på studier inom ämnet är MSU, Michigan State University i USA och UMB, Planatforsk i Norge. Tyvärr kunde jag inte hitta något som var relevant till just mitt arbete.

Trots en del äldre litteratur och svårt att hitta vetenskapliga skrifter inom ämnet tycker jag att det borde finnas förutsättningar för snittblomsproduktion på friland här i Sverige. Egentligen finns det inget som talar emot frilandsproduktion. Givetvis kostar investeringen när man ska anlägga odlingen, men det gör all verksamhet.

En annan viktig aspekt är att Holland har en mycket lägre moms på blommor, för nuvarande 6 %. Här i Sverige är blommor belagda med matmoms, för nuvarande 25 %. Om detta skulle ändras blir förutsättningarna helt annorlunda.

Om vi tittar på snittblommorna så har de svenska perennerna en klar fördel. De ser mer äkta ut med sitt lite vildare utseende och mindre blommor men i gengäld fler. De snittblommor som finns i blomsterbutik idag ser onaturliga ut vilket beror på att de är förädlade. Ibland känner man inte ens igen en blomma just för den har ett så onaturligt utseende både till storlek och färg.

Min slutsats av detta examensarbete är att det är ett positivt gensvar från fackhandeln att använda svenskodlade snittblommor från perenner på friland. Ett attraktivt sortiment med en variation av olika perenner, bienner och annueller finns som är redo att användas. Det har både bra hållbarhet, kvalitet och vaslivslängd.

Referenslista

Armitage, A-M (1996). Artikel *Forcing perennials in the greenhouse*. Growers Talks July 1996, 60:4.

Bengtsson, R m.fl. (1997). *Perennboken med växtbeskrivningar*. Movium och LTs förlag.

Blåvarg, S & Walerud, M (2001). *Snittblomman*. Byggförlaget Kultur.

Brasch, E & Virdung, C (1992). *Svensk trädgårdsnäring – nuläge och utvecklingsmöjligheter*. SOU 1992:119.

Hansen, E (1982) bearbetad av Nordström, B & Rudin, L (1993). *Odling av plantskoleväxter*. Natur och Kultur/LTs förlag.

Holmlund, N (2004). Artikel Järna Rosodling. Trädgårdsnytt nr. 18/04, årgång 58.

Larsson, R (2003). Artikel *Missförhållanden i Kenyas odling – men också mönsterfarmer*, Viola Nummer 21, årgång 108.

MNS, Division of Product and Market Development, International Trade Center UNCTAD/WTO, Switzerland. (2008). Artikel *Market News Service*. Flora Culture International February 2008, Volume 18, Number 2.

Moe, R Institut for plantefag, NLH. Artikel *Kontroll av vekst og blomstring i stauder*. Gartneryrket nr. 2/1998.

Myrsten, A (2003). Artikel *Nybygge klart hos Alverbäcks*, Viola Nummer 21, årgång 108.

Månsson, L (1980). *153 perenner – fleråriga växter i trädgården*. ICA – förlaget AB.

Nilsson, C m.fl. (1998). *Nordöstra Skånes distrikt av TRF, Jubileumsskrift*. Kristianstads boktryckeri AB.

Nyman, I (1994). *Snittväxter på friland, odlingsanvisningar*. Svenska lantbrukssällskapens förbund.

Persson, D & Thorsell, G (2006). *Trädgårdsundersökningen 2005*. Statistik från Jordbruksverket. Statistikrapport 2006:4.

Pettersson, M- L & Åkesson, I (1998). *Växtskydd i trädgården*. Bokförlaget Natur och Kultur/LT

Røneid – Hansen, A (1996). Artikel *Asker Staudegartneri med over 500 ulike Stauder. Noe for enhver hage*. Gartneryrket nr. 11/1996.

Strømme, E & Moe, R (1988). *Produksjon av snittblomster*. Landbruksforlaget Oslo.

Säll, C (2003). Artikel *Sorteringsrobot i Järna med blick för rosor*, Viola Nummer 9, årgång 108.

Svalöf Weibull AB. Bomsterfrö & Plantor, Yrkesodlarkatalog – 2008. Stig Ekström har markerat lämpligt frösoriment till snittblomsproduktion på friland.

Trygg, B (2001). *Blomsterglädje, Allt om snittblommor*. Natur och Kultur/LTs förlag.

Internetkällor

Aph Svenska AB. Elektronisk. Tillgänglig: 2008-02-19 kl. 15.21

<http://www.aph.se/BizPart.aspx?tabId=7&tci=11>

Blomsterbranschens riksorganisation. Elektronisk. Tillgänglig: 2008-02-19 kl. 15.20

<http://www.bro-cert.se/>

Fair Flowers Fair Plants, (u.å.). Elektronisk. Tillgänglig: 2008-03-06 kl. 13.59

<http://www.fairflowersfairplants.com/sv/odlare.aspx>

Tillgänglig: 2008-02-12 kl. 15.34 <http://www.froer.nu/product-view.asp?pid=14863991>

Interflora AB. Elektronisk. Tillgänglig: 2008-02-18 kl. 11.48

<http://www.interflora.se/viewcontent.asp?menuid=12&contentid=94>

Kenya Flower Council, (2008). Elektronisk. Tillgänglig: 2008-02-27 kl. 20.02

<http://www.kenyaflowers.co.ke/market%20data.htm>

Lambes Blomservice AB, (2008). Elektronisk. Tillgänglig: 2008-02-12 kl. 16.23

<http://www.lambes.se/index.cfm?ID=47&vs=47&vss=47>

Rättvisemärkt, (2007). Elektronisk. Tillgänglig: 2008-03-06 kl. 13.30

<http://www.rattvisemarkt.se/cldoc/294.htm>

Saba, (2005). Elektronisk. Tillgänglig: 2008-02-28 kl. 17.42 <http://www.saba.se/>

SMHI Sveriges landskapsklimat, Skånes klimat av Haldo Vedin, Väder och Vatten 2/2003.

Uppdaterad 2008. Elektronisk. Tillgänglig: 2008-03-09 kl. 10.40

http://www.smhi.se/content/1/c6/01/84/66/attachments/s10-11_upd_feb03.pdf

SMHI Vegetationsperiodens längd, (2007). Elektronisk. Tillgänglig: 2008-03-09 kl. 10.46

<http://www.smhi.se/cmp/jsp/polopoly.jsp?d=7628&a=21718&l=sv>

Statistiska centralbyrån, (2006). Elektronisk. Tillgänglig: 2008-02-10 kl. 22.10

<http://www.h.scb.se/kommunfakta/pyramider/index.asp>

Trädgårdsnäringens konkurrenssituation. SOU 1997:167. Kapitel 6. Elektronisk. Tillgänglig:

2008-02-20 kl. 15.58 <http://www.sweden.gov.se/content/1/c4/24/94/76342c43.pdf>

WaterBoys AB, (2008). Elektronisk. Tillgänglig: 2008-03-04 kl. 19.15

http://www.waterboys.se/page_show.php?IDpage=12&IDsub_page=13

Weibull Trädgård AB, (2007). Elektronisk. Tillgänglig: 2008-02-28 kl. 19.10
<http://www.weibulls.com/>

Muntliga referenser

Helmer Svensson, ordförande Alnarpsparkensvänner. Samtal 2008-03-12.
Stig Ekström, Weibull trädgård AB. Samtal och produktkatalog.

Deltagare i intervju:

Blomsterhandlaren i Malmö, Janne.
BlomsterGalleristen i Lund, Linda.
A – Blommor i Höör, Monika.
KC Blommor i Lund, Karina.
Florera i Malmö, Kristina och Anna.
Pamps blommor i Hörby
Blomsterverkstån i Höör, Sara.
tant gröns flora i Lund, Louise.
CH Blommor i Hörby

Bilagor

Bilaga 1

Attraktivt sortiment till snitt.

Perenner

Aconitum stormhatt

Bildkälla: <http://www.wildstauden.ch>

Delphinium Belladonna – gruppen praktriddarsporre

Bildkälla: <http://gstuff.co.nz>

Echinops ritro blå bolltistel

Hemerocallis daglilja

Bildkälla: <http://gardener.blogg.se>

Bildkälla: <http://www.pom.info>

Paeonia lactifolia luktpion

Bildkälla: <http://www.pom.info>

Iris sibirica strandiris

Bildkälla: <http://www.linnean.org>

Iris barbata trädgårdsisris

Bildkälla: <http://user.tninet.se>

Gypsophila paniculata brudslöja

Bildkälla: <http://www.foerderverein-schulbiologiezentrum.de>

Leucanthemum vulgare jätteprästkraze

Bildkälla: <http://popgen.unimaas.nl>

Scabiosa caucasica höstvädd

Bildkälla: <http://www.britannica.com>

Tanacetum coccineum rosenkraze

Bildkälla: <http://www.vanmeuwen.com>

Thalictrum delavayi violruta

Bildkälla: <http://www.mytho-fleurs.com>

Annueler

Antirrhinum majus Lejongap

Bildkälla: <http://www.tandmpics.com>

Callistephus chinensis Trädgårdsaster

Bildkälla: <http://www.fothergills.ca>

Carthamus tinctorius safflor

Bildkälla: <http://fothergillsusa.com>

Centaurea Klint

Bildkälla: <http://www.dkimages.com>

Delphinium ambiguum romersk riddarsporre

Bildkälla: <http://www.gardeninginarizona.com>

Delphinium elatum trädgårdsriddarsporre

Bildkälla: <http://dwpicture.com.au>

Helianthus annuus solros

Bildkälla: <http://www.odla.nu>

Helichrysum bracteatum jätteeternell

Bildkälla: <http://www.seedman.com>

Lavatera trimestris sommarmalva

Bildkälla: <http://www.odla.nu>

Leucanthemum vulgare jätteprästkraige

Bildkälla: <http://popgen.unimaas.nl>

Limonium sinuatum blårips

Bildkälla: <http://robsplants.com>

Linum usitatissimum spånadslin

Bildkälla: <http://www.fotoakuten.se>

Matthiola incana lövkoja

Bildkälla: <http://www.flamelilyflowers.co.uk>

Rudbeckia hirta var. *Pulcherrima* sommarrudbeckia

Bildkälla: <http://linnaeusnrm.se>

Scabiosa atropurpurea praktvädd

Bildkälla: <http://www.thompson-morgan.com>

Zinnia elegans zinnia

Bildkälla: <http://www.thompson-morgan.com>

Snittgrönt

Amaranthus cruentus blodamarant

Bildkälla: <http://floriculture.osu.edu>

Bupleurum rotundifolium harört

Bildkälla: <http://commons.wikimedia.org>

Eucalyptus gunnii silvereukalyptus

Bildkälla: <http://www.trees-online.co.uk>

Molucella laevis irlandsklockor

Bildkälla: <http://floriculture.osu.edu>

Nigella damascena jungfrun i det gröna

Bildkälla: <http://seeds.thompson-morgan.com>

Pennisetum setaceum fjäderborstgräs

Bildkälla: <http://plants.thompson-morgan.com>

Pennisetum villosum dunborstgräs

Bildkälla: <http://lindbloms.se>

Lök- och knölväxter

Anemone coronaria

bukettanemon

Dahlia x hortensis

dahlia

Freesia x hybrida

freesia

Gladiolus x hortulanus

gladiol

Lilium

liljor

Bildkälla för lök- och knölväxter: <http://www.weibulls.com/>, (2008-03-14)